

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਫੁਲ ਬੈਚ

ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਸੀ.ਜੇ., ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ ਅਤੇ ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ.ਜੇ.

ਪਾਲਾ ਸਿੰਘ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ /

1966 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 877.

19 ਮਾਰਚ 1968 ਈ.

ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ 1948 ਆਫ 1948— ਐੱਸ. 14(1)- ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ — ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ— ਕੀ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ— ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਹੋਵੇ — ਅਧਿਕਾਰ-ਧਾਰਕ ਜ਼ਮੀਨ - ਕੀ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ -5. 14!(1)— ਕੀ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ।

ਨੋ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ 1948 ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਅਤੇ ਏਕੀਕਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਿਹਤਰ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਸਮਾਨ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਵੰਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਕਾਰਡ-ਆਫ-ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਕਾਸ਼ਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਸੰਪੱਤੀ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਕ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਅਸਲ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਠਾਕਰਾ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਕੁੱਲ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਿੱਡੇ ਹੋਏ ਉਸਦੀ ਪਕੜ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਆਂਇਕ ਪਹੁੰਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਿਆਂਇਕ ਐਕਟ ਜਾਂ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕੀਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਤੀਜਾ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਕਾਸ਼ਤ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ।

(ਪਰਾ ੫)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਕਦਮ ਹੀ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚਿੰਤਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪਿਛਲਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਨੁਬੰਧ ਵਜੋਂ ਅਧਿਕਾਰ-ਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। (ਪਰਾ ੬)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਧਿਕਾਰ-ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਵਿਚਲੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ, ਇਸ ਲਈ, ਅਵੈਧ ਜਾਂ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਪਰਾ ੫)

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਆਰਡ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ , ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਟੀਓਰੀ, ਮੈਂਡਮਸ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿਟ, ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਏਕੀਕਰਨ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੰ. 1 ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਆਰਡਰ ਰਹੇ।

ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਐਸ.ਸਰਪਾਰੀਆ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ, - ਮਿਤੀ 25 ਅਗਸਤ, 1967 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ , 1967 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਟ ਨੰ. 1115 ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਹੀ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ 6 ਫਰਵਰੀ, 1968 ਨੂੰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਅੰਤ 19 ਮਾਰਚ, 1968 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ, ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਤੇ ਚੰਦ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਬੀ.ਐਸ.ਵਾਸ਼ .

ਡੀਐਸ ਚਾਹਲ ਅਤੇ ਨਰੇਤਮ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਜੇ.-ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (1966 ਦੇ 877 ਅਤੇ 892, ਅਤੇ 1967 ਦੇ ਨੰ. 1115 ਅਤੇ 1879) ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਇਸ ਲਈ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1948 (ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ*) ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। 1948 ਦਾ 50)

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪ-ਭਾਗ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ-

"14. (1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਕਾਸ਼ਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਪੱਤੀ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕੀਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

(2) ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। *ਜ਼ਰੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1)* ਵਿਚ ਕੈਪੂਰ ਅਤੇ ਪੀਡਿਤ ਜੇ.ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ - ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। *ਜ਼ਰੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿਚ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਵਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ *ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਹਾਸ਼ਨ, ਜੇ.ਜੇ., ਅਤੇ ਸੈਂ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ (2)* ਦੇ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਮੁੜ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ *ਜ਼ਰੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬੈਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ

(3) *ਰੂਪ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (3)* ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 21 ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਕ ਦਾ ਅਸਲ ਹੱਕ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਸਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੀਵਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

CI) ILR (1963) 2 ਪੰਜ. 773=1963 PLR 754,

(2) 1967 PLR 689।

(3) 1963 PLR 576 (SC)।

ਹੁਕਮ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 19 (1) (ਐਫ) ਨਾਲ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਵਿੱਚ ਇਕਸੁਰਤਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਕ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਲਡਿੰਗ ਖੋਹੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ ਬਦਲੇ ਇਕਸੁਰਤਾ ਲਈ, ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ³ ਕਿ ਨਿਰੀਖਣ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 19(1)(f) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਧਾਰਾ ਨਹੀਂ। ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (4) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 1948 ਦਾ ਈਸਟ ਪੁਨ ਜਾਬ ਐਕਟ 50 ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31-ਏ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (5) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31-ਏ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 31 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਧਾਰਾ 31 ਏ (1)। ਰੂਪ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) (ਐਫ) ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ ਦਲੀਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(4) ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕੀਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਇਹ ਉਪ ਧਾਰਾ ਅਤਿ- ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਚੰਪਾਲਾਲ (6) 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇ

(5) ILR (1962) 1 ਪੁੰਜ. 685=ਏਆਈਆਰ 1962 ਪੁੰਜ। 221.

(6) ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ 632.

(7) ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ 124.

ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਨੀ ਨਤੀਜੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਵਾਨੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਅਧਿਕਾਰਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸਲਈ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਤੀਸਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਡਾ. (ਮਿਸ) ਬਿਨਾਪਾਨੀ ਦੇਈ (7) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੋ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ, ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ।, ਅਤੇ, ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(5) ਐਕਟ ਦਾ ਪ੍ਰੀਐਬਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਇਕਸਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਲਡਿੰਗਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਕਾਸ਼ਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਕਾਸ਼ਤ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਨਾ ਰਿਕਾਰਡ-ਆਫ-ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਦੇ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਕਾਸ਼ਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਸੰਪੱਤੀ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਕ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਇਕਸਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਅਸਲ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਕੁੱਲ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਿੱਡੇ ਹੋਏ ਉਸਦੀ ਪਕੜ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਖੇਤੀ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਆਂਇਕ ਪਹੁੰਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਿਆਂਇਕ ਐਕਟ ਜਾਂ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦੀ ਹੋਵੇ। ਏ.ਐੱਚ .

— — — ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕੀਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚੰਪਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭੋਪਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਕੰਸ ਬੂਟੀ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਲਈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਐਲ) (ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਖੇਤਰ ਕੰਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਕੰਸ ਖੇਤਰ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ, ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਐਲ) (ਬੀ) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ, ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਕ ਵਾਰ, ਕੋਈ ਦਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਕੰਸ ਦੇ ਬੂਟੀ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਗਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਦੀਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਬਾਰਾ ਵਧਿਆ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 50 ਆਫ 1948 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਏਕੀਕਰਨ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵੰਡ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਦਲੀ ਟੇਡ ਹੋਲਡਿੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 1948 ਦੇ 50, ਸੈਕਸ਼ਨ 30 ਅਤੇ 30 ਏ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸੰਪੱਤੀ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਧਾਰਕ ਆਪਣੀ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਇਕਸੁਰਤਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਜਾਂ ਢਾਂਚੇ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹ

Pala Singh v, The State of Punjab, etc. (Mehtar Singh, C.J.)

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਚੰਪਾਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(1)(f) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਦਲੀਲ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31-ਏ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਫੇਲ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਚੰਪਾਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1)(f) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 14) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੀ - ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਸਬੰਧਤ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜੰਗਲੀ ਬੂਟੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਾਂ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਕੇ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ, ਪਰ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਏਕੀਕਰਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸੌਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਵੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੰਪਾਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 1948 ਦੇ 50 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ - ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਅਤੇ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰ ਵਜੋਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਢਾਂਚਾ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਤੁਰੰਤ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ। ਅਜਿਹੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਕਿਸੇ ਸੰਪੱਤੀ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕੀਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ, ਅਤੇ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵੰਡ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਧਾਰਕ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਬਦਲੇ ਐਪਥਰ ਹੋਲਡਿੰਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਗੁਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਵੱਲ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਦਮ ਲਈ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਲਡਿੰਗਾਂ ਇਕਸੁਰਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁੜ ਵੰਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਕ, ਮੁੜ ਵੰਡ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਗੁਆ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਹਿਲਾਂ ਏਕੀਕਰਨ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਫਿਰ ਏਕੀਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਅਫਸਰ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਸ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨਿਵਾਰਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਚਾਰ ਮੌਕੇ ਹਨ। ਚੰਪਾਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ

ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਿਰਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਖੌਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ *ਚੰਪਾਲਾ ਦਾ ਕੇਸ* ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਮਾਮਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਆਂਇਕ ਪਹੁੰਚ। ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਪਹੁੰਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਲਈ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ। ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਧਿਕਾਰਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋ ਵਿਜ਼ਨ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ *ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰ* ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਖ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਬਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਵੈਧ ਜਾਂ *ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ* ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। •

(6) ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਬਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸਦੇ ਸਿਵਲ ਨਤੀਜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਡਾ. (ਮਿਸ) *ਬਿਨਾਪਾਨੀ ਦੇਈ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਆਰਡਰ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਨਤੀਜੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੇ .....ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ', ਅਯੋਗ ਉਪਬੰਧ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਸਿਵਲ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇ। ਡਾ. (ਮਿਸ) *ਬਿਨਾਪਾਨੀ ਦੇਈ ਦਾ ਕੇਸ* ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਕਦਮ ਹੀ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪਿਛਲਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਡਾ. (ਮਿਸ) *ਬਿਨਾਪਾਨੀ ਦੇਈ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਐਕਟ* ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੰਜੋਗ

ਵਜੋਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

(7) ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 877 ਅਤੇ 892IE of 19665 ਵਿਚ 7 ਹੋਰ ਨੁਕਤਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਫੀਸ ਦਾ ਚਾਰਜ ਫੀਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਟੈਕਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਥੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (8) ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 1967 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 1115 ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਨਰ-ਵੰਡ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਹੋਇਆ ਸੀ

(8) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1967) 1 ਪੰ. 577

ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਨਰ-ਵਿਭਾਜਨ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਧਾਰਾ 23' ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਕੀਮ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਾਢੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸੈਕਸ਼ਨ 23 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੜ-ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਾਰੇ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ 1967 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 1115 ਵਿਚ ਇਕਸੁਰਤਾ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੇ ਪੈਰਾ 10 ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1879 ਆਫ 1967 ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਧੂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ 36 ਮਿਆਰੀ ਕਨਾਈਆਂ ਅਤੇ 10 ਮਰਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ 84 ਕਨਾਈਆਂ ਅਤੇ 11 ਮਰਲੇ ਦਾ ਖੇਤਰ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਆਮਦਨ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਟਨਰ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। *ਭਗਤ ਹਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਓਜ ਪੰਜਾਬ* (9) ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 81 ਕਨਾਈਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਵਾਧੂ ਜਾਂ ਬਚਤ ਵਜੋਂ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ 'ਜੁਮਲਾ ਮੁਸ਼ਤਰਕਾ ਮਾਲਕਣ' ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ, ਸਾਰੇ ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ।, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕੈਪੂਰ ਅਤੇ ਦੁਆ ਜੇਜੇ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। *ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਓਜ ਪੰਜਾਬ* (10) ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਹਰੇਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਕਾਰਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ- ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਆਖਰੀ ਵਾਧੂ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਲ 1944 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਐਕਟ, 1936 (ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 4 ਆਫ 1936) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਕਨਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। 45. ਇਸ ਪਿੰਡ ਬਾਰੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 50 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 1962 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਇਕਸੁਰ ਹੋਣ ਤੋਂ 17 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਸੀ। 4 ਆਫ 1936. ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 1936 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਮ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (11) ਰਾਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ

(9) 1967 PLR 287 SC

(10) 1964 ਦੇ CW 2105 ਨੇ 10 ਫਰਵਰੀ, 1965 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

(11) 1966 ਪੀ.ਆਈ.ਏ. 813

ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੋਮ ਦਾਸ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੁੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵੰਡ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ, ਇਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਿਟਰਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖੰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਸਤਾਰਾਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਟੁਕੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਾਲ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਛੱਡਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਰਿਟਰਨ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 6 ਜੂਨ, 1962 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 26 ਅਗਸਤ, 1967 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜੋ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਵੱਧ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਚਾਈ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਟੁਕੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 28 ਸਤੰਬਰ 1962 ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਕੀਮ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਿਆ। ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਸਕੀਮ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਬਿਤੀ- ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ 1967 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1879 ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(8) ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੰ. 877 ਅਤੇ 89 1966 ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (1967 ਦੀਆਂ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 1115 ਅਤੇ 1879) ਵਿੱਚ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਲਾਈਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵੀ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰ. ਐਸ. ਐਨ. ਅਰੂਲਾ , ਜੇ. -ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ।

TEK CHAND , J. - ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇਐਸਕੇ,

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।